

BEKEY IMRE GÁBOR BARLANGKUTATÓ CSOPORT

Kiss Attila - Takácsné Bolner Katalin

ABSTRACT:

Kiss, A.: - Mrs. Takács-Bolner, K.: IMRE GÁBOR BEKEY Speleological Group

The group continues to work in his traditional exploration area, the Pál-völgy cave, Budapest. Here in the Cartographer branch and in the Rope-ladder hall altogether 86 m passage was explored and documented. The connection with the nearby Mátyás-hegy cave could not be established. Besides exploration, cave sedimentological hydrological, and climatological measurements were also made. In June the contributed to the ceremony commemorating the 80th anniversary of discovery of the cave.

Az eredeti jelentés tartalomjegyzéke:

Az 1984. évi tevékenység átfogó ismertetése

A feltáró tevékenység ismertetése

I. Pál-völgyi-barlang

II. A Pál-völgyi kőfejtő barlangjai

Üledékvizsgálatok

Barlangklimatológiai mérések

Mérési jegyzőkönyvek

Hidrológiai mérések

A feltáró tevékenység ismertetése

I. Pál-völgyi-barlang /Bp.II.Szépvölgyi ut 162./

Feltárt uj szakaszok hossza: térképezve: 86 m

becsülve /omladékszóna/: 40 m

A barlang hossza 1984. december 31-én: térképezve: 4334 m

becsülve: + 115 m

Az eddigi gyakorlattól eltérően, a Térképész-ágban végzett kutatómunkákat nem választjuk el a barlang egyéb pontjain történő feltáró kutatásoktól. Ugyanis a Térképész-ágnak a Mátyás-hegyi-barlangot közvetlenül megközelítő szakaszain a bontások sorra eredménytelenül zárultak, ezért a két barlang összekötésére egyetlen lehetőséget látunk: a Térképész-ág távolabbi pontjain kell újabb szakaszokat feltárni, melyek esetleg kedvezőbb lehetőséget nyújtanak az összekötéshez. Így szigorúan véve az összekötésre irányuló célkutatást az év folyamán nem végeztünk.

A Térképész-ág bontásra legkedvezőbb pontja a déli részen, a Palánkai-terem előtt nyíló oldalág K-i vége volt, ahol a főté vastag kovazónája omladékba vezetett. A január 8-án megkezdett bontás rögtön eredményt is hozott: mintegy 2 m-es szakasz átbontása után keskeny levegős járat tárult fel, amely bonyolult, többszintes omladékba vezetett. Többszöri leszállással az omladékrendszer mintegy 50 m hosszban vált ismertté, újabb feltárás február 19-én következett be. Az omladék egy szűk hasadékan keresztül tágasabb, nyugodtabb jellegű folyosóba jutottunk, amelyhez rövideesen az elsőként feltárt járatból is átjárt sikerült nyitni.

A feltárt szakasz rövid ismertetése

A Térképész-ág újabb szakasza egy közel E-D irányú folyosóból és egy erre csaknem merőleges, KÉK-NYDNY csapású omladékzónából áll. Ez utóbbi a Térképész-ág Tölcsér - Cseppkő-

szelvények közötti szakaszokat felgyújtásaként értelmezhető; az egykori, valószínűleg tágas járatot kisebb-nagyobb szakadt kőtömbök halmaza tagolja kaotikusan több szintre. Legfelső szakaszban jellegzetes, főtemegrogyásos "lapító" nyílik; K-i végén egy viszonylag nyugodtabb formára alakult ki, lapos, háztetőszerű boltozattal.

A nyílás felé nyíló, hasadékjellegű, lejtős folyosó ezzel szemben szép oldásformákat mutat, melyenként jól kipreparálódott oszmaradványokkal. E folyosó D-en egy közel merőleges kereszt-töréssel torkollik, ennek Ny-i részét kovakitöltés zárja le, míg K-en ismét fellépett, törmelékös-omladékos zóna kapcsolódik hozzá.

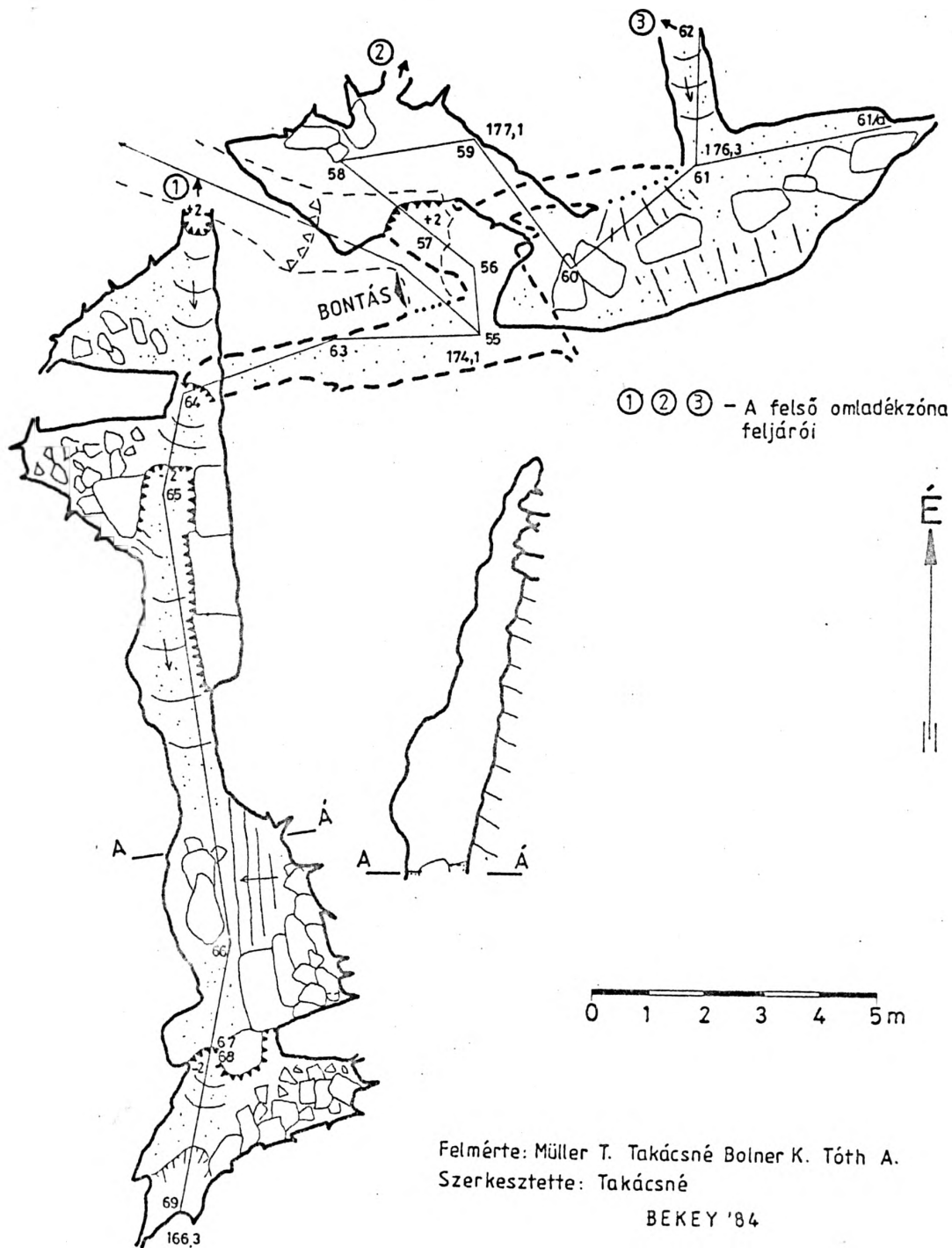
A szakasz feltétele hossza 51 m, ez azonban még nem tartalmazza az omladékszóna középső és felső bontásait, melyek további 30-40 m-re becsülhetők.

x

Az "eresz" szakasz tovább-bontásra érdemesíthető csak a fent említett kereszt-törés mentén volt, mert az omladék jellege, a tömbök méretei eleve kilátástalanná tették a munkát. Előbb a Ny-i frontot bontottuk meg, remélve, hogy a szálban álló kova alatt feltöltött levegős járat van, a hasadék azonban hamarosan reménytelenül elszűkült. Ezután a K-i fronton kezdtük meg a bontást, a D-ről határoló ferde falsík alsó ellaposodó szakasza és az omladék határan. Többszöri leszállással mintegy 6 m-t sikerült előrejutni a kisebb-nagyobb kőtömbök eltávolításával, ekkor azonban a védelmet adó "eresz" megszűnt és az omladék további bontása életveszélyessé vált.

PÁL-VÖLGYI-BARLANG

A Térképész-ág 1984-ben feltárt szakasza

A Térképész-ágra koncentrált első negyedév után az elsőrendű munkahelyet az Óriás-folyosó DNY-i végpontja, a Hágcsós-terem jelentette. Ez a barlang legtágasabb folyosója, melynek törésvonala egészen a bányafalig követhető. A hirtelen elszűkülő végpontot tömör agyagkitöltés zárta le, tetején cseppkő-bekérgezéssel, mely fölött keskeny légrés nyílt. Feltételeztük, hogy itt is a Hágcsós-terem bejáratí szűkületéhez hasonló formával állunk szemben, ezért a kitöltés tetején próbálkoztunk a továbbjutással. Az intenzív munka a tavaszi kutatótábor alatt kezdődött meg.

Táborunkat március 30 - április 7. között tartottuk, ezalatt napi 2-4 háromfős brigáddal, összesen 54 munkanapnak megfelelő időt töltöttünk feltáró munkákkal. Tekintettel a munkahelyek megoszlására /Hágcsós-terem, Térképész-ág, Bekey-barlang/, idén a felszínen táboroztunk, a Barlangi Mentőszolgálat hozzájárulásával a Mátyás-kőfejtőben lévő "Kinizsi"-házban.

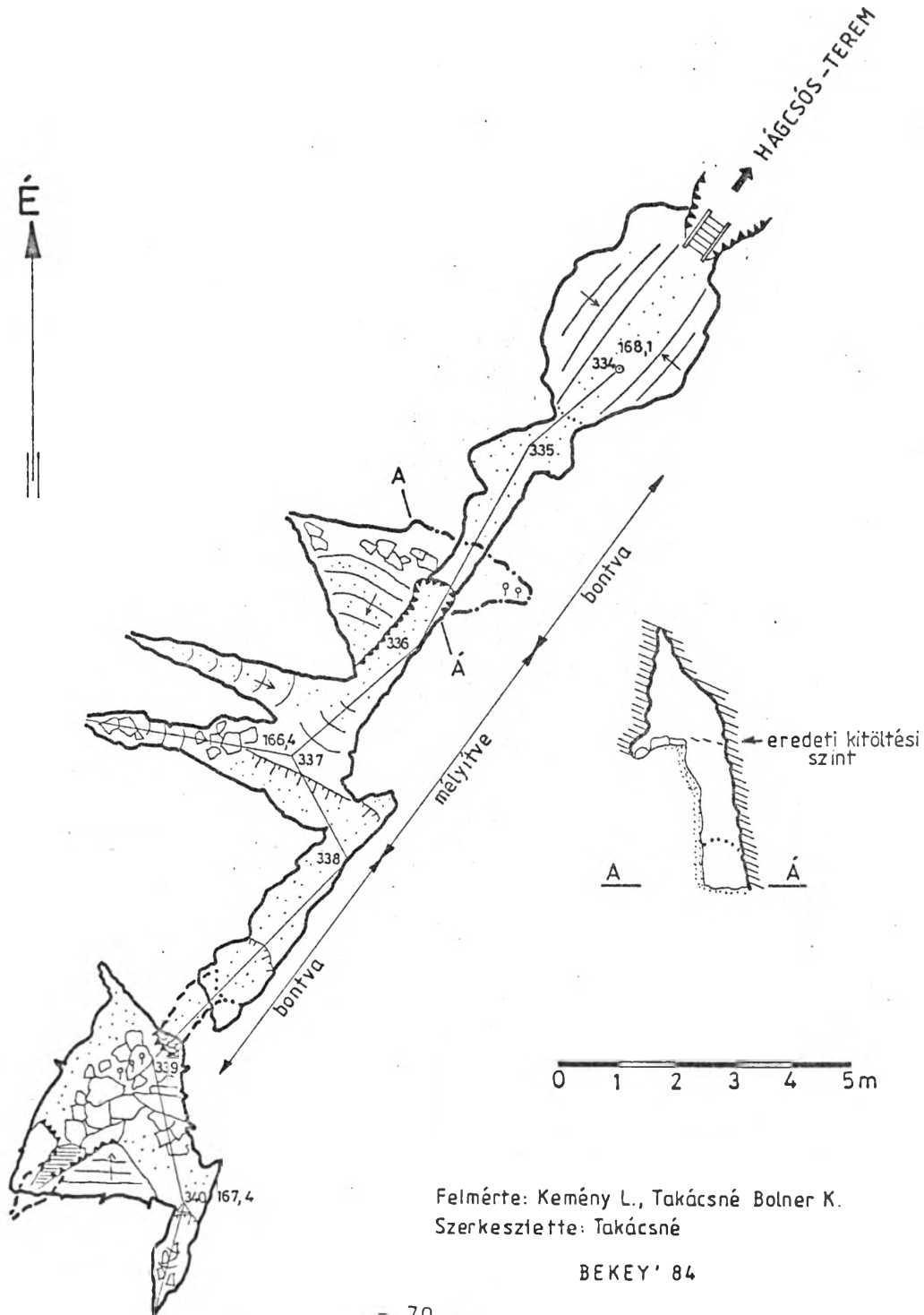
A tábor elsőrendű munkahelye a Hágcsós-terem volt. Itt a bontást a cseppkőkéreg áttörésével kellett kezdenünk. Két műszak után a cseppkőkéreg alatti összecementálódott réteg olyan vastaggá vált, hogy a munkát csak vésőgép segítségével folytathattuk. Ujabb két napi munkával sikerült az áttörés, ezután a bontás törmelések agyagkitöltésben haladt. A kezdeti szűkület hamarosan kitágult, az addig lapos főte függőlegesen emelkedni kezdett. A bontást a szálkő mentén, fölfelé folytattuk. Április 5-én délután sikerült az agyagkitöltést átbontani, nagy csalódásunkra azonban csak kisebb levegős terembe jutottunk, melynek tulsó végén lapos, erősen feltöltött rövid kuszójárat indult tovább.

Itt tovább-bontás csak a termecske agyagkitöltésébe vágott transzport-uttal volt lehetséges. Ennek több műszakot igénylő elkészülte után, fokozatosan haladtunk előre a kitöltött, vállszélességű járatban; a főte alatti keskeny légrésben enyhe légmozgás volt érezhető. Október végére a kibontott járatszakas már mintegy 8 m hosszúságú volt, a kitermelt anyag mennyisége számításaink szerint megközelítette a 30 m³-t. Ekkor az addig laza, törmelékes kitöltés felső zónája ismét cementálttá vált, a kisség táguló légrésben apró cseppkövek jelentek meg. A huzat is erőteljesebbé vált, feltételezésünk szerint elértük a feltöltött zóna tulsó oldalát. A munka megújult erővel haladt, a véséssel is nehezen tágítható cementált felső zóna helyett a közvetlenül alatta lévő lazább anyagban. November 28-án végre átszakadt a bontás, azonban a várva várt nagy feltárás ismét elmaradt; csak egy kisebb cseppkövet terembe jutottunk.

E termecske méretei azonban nem indokolják a bejáratí szűkületben érezhető határozott huzatot, ezért változatlanul bizunk abban, hogy az újabb akadály után folytatódik a rendszer. A tovább-bontásra legkedvezőbbnek a termecske DNY-i fala mentén nyíló szűk hasadék tűnik, itt a ledobott kövek viszonylag hosszan gurultak. A lefelé járhatatlanná szűkülő hasadékban az egyetlen lehetőség a szálkő vésése, e megkezdett munka azonban nem kecsegtet gyors eredménnyel.

PÁL-VÖLGYI-BARLANG

Hágcsós - termi bontás '84

II. A Pál-völgyi kőfejtő barlangjai /Bp.II. Szépvölgyi ut 162./

A feltáró kutatás célpontja itt ebben az évben a Bekey-barlang volt. A hasadék-jellegű barlang korábbi bejárásai alkalmával figyeltünk fel arra, hogy a K-i végpontokat lezáró omladék egy közel merőleges, jól oldott szálkőfalhoz támaszkodik. A legfelső szakaszon a fal mentén pár méterre be is lehet kuszni az omladék alá. Itt, a főte omladéktömbjei között egy rozsdás fémvödör lógott! Ez a Bekey-barlang ismert részéből nem kerülhetett ide, így feltételeztük, hogy felettünk levegős járatnak kell lennie. A térkép alapján a keresztjárat éppen a Pál-völgyi-barlang bejáratí folyosójának folytatása.

A feltételezett keresztjárat feltárását az omladéktól lehető legtávolabb eső ponton, a főhasadék É-i mellékágának végén kezdtük meg; a térkép alapján ennek rövidesen a keresztthasadékba kellett torkollania. A bontást a laza agyaggal kitöltött járatban a tábor alatt kezdtük meg. A keresztthasadékot már az első műszakban elértük, s megindultunk felfelé a kitöltésben. Hamarosan kisebb-nagyobb kötömbök, sőt néhány sztalagmit-töredék ágyazódott az agyagba, megerősítve egy felső levegős járat létezését. Kb. 6 m magasságban átbontottuk az agyagkitöltést, azonban a felette lévő, fennakadt kötömbök biztonságos eltávolítása a szűk hasadékban kivitelezhetetlen volt.

Ezután az omladék legfelső elérhető pontján, a főhasadék felől kíséreltük meg a bontást, a behajló boltozat védelmében. Néhány kő elmozdítása után azonban hirtelen nagymennyiségű, apró kőtörmelék öntötte el felülről a kibontott üreget, a törmelék utánfolyása jellegzetes morgó hang kíséretében több másodpercig tartott. Az omladék megmozgatásakor a folyamat többször ismétlődött, a törmelék között barlangidegen anyagokra /vasdaragok, stb./ bukkantunk. Ezek után valószínűsíthető volt, hogy a keresztthasadék egykor a bányatalpig nyitott volt, s azt felülről, szándékosan töltötték fel. Ez mintegy 15-20 m vastag feltöltést jelent, így itt a tovább-bontást kilátástalannak és életveszélyesnek ítéljük. E feltöltött zónától jelentős mértékben el kellene távolodni É felé ahhoz, hogy természetes állapotú járatra számíthassunk. Ez az előző bontáshelyről, a keresztthasadék agyaggal kitöltött alsó szakaszában kialakított vágattal esetleg lehetséges, ám az eredmény meglehetősen kétséges.